

Myriadoc: Wie kan een humanitaire visum krijgen? Cijfers en analyse van Myria

Humanitaire visa kwamen recent onder de publieke aandacht, naar aanleiding van een fel gemediatiseerde 'visumrel'. Humanitaire visa worden vandaag dan ook vaker dan ooit aangehaald in de roep om veiligere, legale migratiekanalen naar België en Europa. Tegelijk is er over deze visa maar weinig bekend en wordt er maar met mondjesmaat informatie over vrijgegeven. Wie krijgt deze visa, om welke redenen en op welke basis? Wat met de humanitaire visa kort verblijf versus lang verblijf, hervestigingen, en de fameuze 'uitzonderlijke reddingsoperaties' zoals die van Syrische Christenen?

Myria dook in het beschikbare materiaal en de parlementaire vragen, analyseerde de visumdatabank van de FOD Buitenlandse Zaken, en deed interviews onder meer met personen die aanvragers van een humanitair visum begeleiden.

1182 humanitaire visa afgeleverd in 2016, waarvan 854 aan Syriërs

In 2016 leverde België 1182 humanitaire visa af, waarvan het overgrote deel (854) aan Syriërs. In welke situaties leverde België in 2016 aan Syriërs een humanitair visum? Op basis van een analyse van de visumdatabank van de FOD Buitenlandse Zaken en verschillende interviews kwam Myria tot de volgende conclusies:

In 10% van de gevallen (82 Syriërs) ging om een humanitair visum lang verblijf – dat wil zeggen een visum dat wordt afgeleverd om langer dan 3 maanden naar België te komen. In de praktijk gaat dit om een **uitgebreide vorm van gezinshereniging**. Bijvoorbeeld, een Syrische man die in België erkend werd als vluchteling kan via gezinshereniging zijn vrouw en twee minderjarige kinderen laten overkomen. Zijn oudste kind dat bijvoorbeeld 19 jaar is en ten laste, komt niet in aanmerking voor gezinshereniging (want meerderjarig), maar kan eventueel via een humanitair visum – een gunstprocedure - naar België komen.

In 90% van de gevallen (722 Syriërs) werd een humanitair visum kort verblijf afgeleverd, een visum om in principe minder dan drie maanden in België te verblijven.

- Het grootste deel van deze visa kort verblijf werd afgeleverd aan Syriërs die door België (in samenspraak met het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de VN.) geselecteerd werden om **hervestigd** te worden naar België. Zo kwamen 448 hervestigde Syriërs in 2016 naar België. Na aankomst in België dienen ze een asielaanvraag in, maar dit is nog een formaliteit.
- Daarnaast kregen nog 324 Syriërs een humanitair visum kort verblijf. Wat weten we over hen?
 - o Het grootste deel gaat waarschijnlijk om zogenaamde **reddingsoperaties**, waarbij vooral Christenen uit Syrië naar hier kunnen komen. Over die operaties is zeer weinig bekend, evenmin op wie zijn initiatief deze gebeurden. De Belgische Staatssecretaris voor Asiel en Migratie zei wel in april 2017 dat de laatste twee jaar 620 Christenen uit Syrië werden gered.

- Een kleine minderheid van deze groep gaat vermoedelijk om bepaalde urgente humanitaire of medische situaties.

Wat de humanitaire visa kort verblijf betreft, kwam de voorbije maanden de visumweigering van twee Syrische gezinnen prominent in de media. Myria stelt vast dat de weigering van een humanitair visum kort verblijf voor Syriërs in 2016 uitzonderlijk was. In 2016 werden 772 humanitaire visa kort verblijf afgeleverd aan Syriërs. Buiten de 9 personen uit die 2 Syrische gezinnen, werd de humanitaire visumaanvraag kort verblijf van slechts 3 Syriërs geweigerd.

Betekent dit dat in de praktijk dat Syriërs zomaar bij de Belgische ambassade een asielvisum konden verkrijgen? Voor zover Myria bekend, is dit allerm minst het geval. Het lijkt ons niet (of zeer zelden) dat mensen op eigen houtje een humanitair visum met het oog op asiel kunnen bekomen. In praktische termen is het alles behalve evident voor een Syriër om een visumaanvraag op een ambassade in te dienen, en bovendien zijn de kansen op een positieve beslissing beperkt. Deze visa lijken zoals gezegd voornamelijk weggelegd voor de twee groepen 'vluchtelingen op uitnodiging': de hervestigden en diegenen die kwamen via reddingsoperaties.

Bijzonder in het licht van het recente arrest van het Europees Hof van Justitie

Het Hof moest zich over de kwestie buigen naar aanleiding van een weigering van een humanitair visum kort verblijf aan een christelijk-orthodox gezin uit Syrië. Het gezin had een humanitair visum aangevraagd met de bedoeling in België asiel aan te vragen. Het Hof van Justitie sprak zich daarbij niet uit over de grond van de zaak die haar was voorgelegd: of lidstaten verplicht zijn een humanitair visum af te leveren wanneer een visumweigering een risico op een onmenselijke behandeling inhoudt. Het Hof moest die kwestie in deze zaak niet uitdiepen. Het oordeelde immers dat de aanvraag buiten de visumcode valt, die visa kort verblijf regelt. Bijgevolg is het EU-recht - inclusief het handvest voor de grondrechten - dus niet van toepassing. De visumaanvraag met het doel een asielaanvraag in te dienen beoogt immers een lang verblijf.

Merkwaardig genoeg haalde België in de zaak voor het Europees Hof van Justitie in maart 2017 zijn slag thuis op basis van een redenering (zie kader) die inging tegen haar eigen praktijk en gebruik van de humanitaire visa kort verblijf. Want hoewel het Hof stelt dat een visum kort verblijf niet kan dienen om er asiel mee aan te vragen, werden in België tot aan die uitspraak heel wat humanitaire visa kort verblijf afgeleverd als 'doorgangsvisa' om hier asiel aan te vragen en op die manier hier te kunnen verblijven (zie boven: vluchtelingen op uitnodiging)

Myria doet in de *Myriadoc* een reeks aanbevelingen aan de Belgische overheden

Myria wil de overheid aanzetten om transparanter te communiceren over wie in aanmerking komt voor een humanitair visum. Als men onvermijdelijk keuzes moet maken over wie kan komen en wie niet, en men hierover blijkbaar duidelijke beleidslijnen heeft, lijkt het voor Myria dat deze voorwerp moeten uitmaken van een parlementair debat. Vandaag heerst er de grootste onduidelijkheid over de hele kwestie, zelfs voor experts vreemdelingenrecht. Meer transparantie daarover is aangewezen, dit in het algemeen belang en dat van de aanvragers.

Deze Myriadoc, die de cijfers en de thematiek van humanitaire visa analyseert, is een uittreksel uit het rapport Migratie in cijfers en in rechten 2017, dat eind juni verschijnt.

Myria, het Federaal Migratiecentrum, is een onafhankelijke openbare instelling. Het analyseert migratie, verdedigt de rechten van vreemdelingen en strijdt tegen mensenhandel en mensensmokkel. Myria komt op voor een overheidsbeleid dat steunt op feitenkennis en respect voor de mensenrechten.

• PERSCONTACT

Tom Kenis • T +32 (0)2 212 30 62 • tom.kenis@myria.be